

Registerblad

Datum: Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07

Område av riksintresse för naturvård i Skåne län

Områdesnummer: N 84

Områdesnamn: Borstbäcken – Skartofta ängar – Torpaklint – Helvetesgraven – Frualid

Kommun: Sjöbo och Eslövs kommuner

Kartblad:

Topografisk karta: 023; 2D Tomelilla NV

Ekonomisk karta: 02352; 2D5c Övedskloster
02353; 2D5d Bjärsjölagård

Area: 2 186 ha

Naturgeografisk region: 7 Skånes sediment- och horstområde

**Regionindelning av sjöar
och vattendrag:** Avrinningsområde 92, Kävlingeån

**Agrara kulturlandskaps-
regioner:** 1 Sydvästskånes slätt och backlandskap

**Landskapsformer,
områdestyper i kust-
och havsområden:** Slätt

Riksvärde

Geovetenskap	Bergart, sedimentär berggrundstratigrafi	
Vattendrag		
Ädellövskog	Flora, Fauna	

Värdeomdöme

Sedimentär berggrundstratigrafi. Förkastningar. Sedimentär berggrund med colonusskiffer. Övedssandsten. Ädelövskog av bok, ängs- och hedskogstyper. Viltrika skogsområden. Rik lundvegetation med Primula elatior.

Huvudkriterier

A, C, D, E

Förutsättningar för bevarande

- Lövskogskontinuitet bibehålls, naturvårdsinriktat skogsbruk.

Säkerställande

- Naturminne.
- Natura 2000-område: Övedskloster och Borstbäcken (SCI).

Områdets huvuddrag

Kännetecknande för Övedsområdet är stora öppna odlingsområden, betesmarker, stora bokskogsområden, barrskogar, prydliga alléer mm. Lövskogarna domineras av ängsbokskogar med mycket rik vegetation och flora. Området är mycket viltrikt, särskilt avseende rådjur och dovhjort. Det var här som de sista resterna av den svenska rådjursstammen räddades undan utrotning i slutet av 1800-talet. Bland dovhjortarna finns vita dovhjortar, en specialitet för Övedskloster. Gladan förekommer i området.

Skartofta ängar:

I området vid Öved med Skartofta ängar finns lövskogar huvudsakligen med bok och rik markvegetation av gulplister-, myskmadra- och skogsbingeltyper. Här finns gott om den fridlysta lundvivan, som har sin enda naturliga svenska växtplats i denna trakt.

Borstbäcken:

Fyra km öster om Harlösa rinner Borstbäcken ut i Vombsjön efter ett bitvis hastigt lopp ned för sluttningen mellan lerskifferslätten och Vombsänkan. Vattnet i bäcken är ovanligt rent och är därför ett intressant studieobjekt för limnologer. Den skogklädda djupt nedskurna bäckravinen hyser ett rikt och varierat växt- och djurliv.

Helvetesgraven:

Helvetesgraven ligger i området med den s k övedsandstenen, som varierar i färg från djupröd till grå med röda fläckar. På en del skiktytor kan ses gräv- och krypspår från djur som levde på och i sandbotten i det sensiluriska havet. Sandstenen representerar det yngsta ledet i den s k Öved-Ramsåsaserien vars äldsta led finns i form av kalkstenarna vid Bjärsjölagård. Den har karaktär av grundhavsavlagring och har brutits som byggnadssten, men även använts för tillverkning av slipstenar. Stenbrottet är idag helt vattenfyllt.

Frualid:

Den lilla bäcken norr om Frualid vidgar sig till dammar med ett rikt fågelliv.

Det bokskogsklädda höjdstråket Frualid (ca 2 km långt) är en lavagång, diabas, som har brutit igenom Övedsandstenen. Detta skedde troligen under permperioden (ca 250 milj år sedan), en tid då jordskorpan hävde sig i både Mellaneuropa och Skandinavien.

Vid Torpaklint någon kilometer söder om Frualid blir detta om möjligt än mer påtagligt. Här finns också ett stenbrott men denna gång i granitgnejs. Torpaklint är en smal urbergsribba, en mindre horst. Urberget har i samband med väldiga blockförskjutningar blivit starkt krossat och förklyftat.

Det som bl.a. är intressant vid Torpaklint är de gångbergarter, som genomsätter granitgnejsen. Dessa gångar består av en mörkbasisk bergart, melafyr. Här finns också en gång av röd syanit-porfyr, som såvitt man vet är den enda i sitt slag i Sverige.

Området präglas av rika lövskogar med stort inslag av bok. Markvegetationen utgöres av gulplister- och myskmadratyper. Även lundviva växer här.

Referenser

Regnell, G. 1964: Kring Rövarekulan och Helvetsgraven. Ett stycke berggrundsgeologi. Skånes Natur Årsbok 51.

Regnell, G. 1967: Platsen för brottet. Skånes Natur Årsbok 54.

Lindgren, L. 1968: Bokskogsreservat i Malmöhus län. Skånes natur 55:3